T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2023/527
KARAR NO : 2023/747
KARAR TR : 18/12/2023

ÖZET: Fazlaya dair hakları saklı tutulan ilk davadan sonra açılanek davanın; davacıların daha önce yapılan ifraz işlemi sırasında kesintiye tâbi tutularak oluşturulantaşınmazından, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18. maddesi uyarınca yapılan imar uygulaması sırasında ikinci kez alınan düzenleme ortaklık payınedeniyle uğranıldığı öne sürülen zararın tazminine ilişkin bulunduğu gözetilerek İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacılar : 1-B.K 2-E.Y 3-M.K 4-M.A.Y 5-N.S6-O.Y 7-S.A8-S.K 9-S.E 10-S.S 11-S.Ş 12-S.A 13-T.K 14-Ü.K 15-Y.K
Vekilleri : Av. S.S
Davalı : Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı
Vekili : Av.E.Y.T

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacılar vekili, müvekkillerinin Ankara ili, Yenimahalle ilçesi, ...Mahallesi, ...parsel sayılı taşınmazın paydaşı olduklarını, 282.250 m2yüz ölçümlü taşınmazın 58.052 m2'sinin19/07/1955 tarihli ve 3675 yevmiye numaralı işlemle bedelsiz olarak yola terk edildiğini ve 728 adet parsele ayrıldığını, Ankara İmar İdare Heyetinin 08/05/1985 tarihli ve 364 sayılı kararı ve Ankara Belediye Encümeninin 08/05/1985 tarihli ve 364 sayılı kararı ile onaylanan 75810 sayılı parselasyon planı ile ... sayılı parselin uygulamaya alınarak toplamda 18.309 m2 bedelsiz terk ve 50.399 m2 DOP kesintisinin yapıldığını, bunun üzerine davacılar tarafından ikinci kez kesinti yapılamayacağı gerekçesiyle kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı dava açıldığını ve tazminata hükmedildiğini belirtilerek; daha önceAnkara 22. Asliye Hukuk Mahkemesinde açılan tazminat davasında saklı tutulan fazlaya ilişkin kısma yönelik 50.000 TL tazminatın dava tarihi olan 27/02/2017 tarihinden itibaren yasal faizi ile birliktedavalıdan tahsiline karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

2. Davalı vekili, süresi içerisinde verdiği cevap dilekçesinde, yargı yolu itirazında bulunarak, görevli yargı yerinin idare mahkemeleri olduğunu savunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

3 . **Ankara 11. Asliye Hukuk Mahkemesi 11/05/2023 tarih ve E.2023/162 sayılı kararı** ile, davalı vekilinin yargı yolu itirazının reddine karar vermiştir.

4. Davalı vekilinin, idari yargı yararına olumlu görev uyuşmazlığı çıkartılması yolunda süresi içinde verdiği dilekçesi üzerine, dava dosyası Danıştay Başsavcılığına gönderilmiştir.

B. Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılmasına İlişkin Danıştay Başsavcılığı Talebi

5. Danıştay Başsavcısı, uyuşmazlığın çözümünün idari yargı yerinin görevine girdiğinden bahisle, 2247 sayılı Kanun'un 10. ve 13. maddeleri gereğince, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına karar vererek dosyayı Uyuşmazlık Mahkemesine göndermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"... Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmış; 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde ise, idarî eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları idarî dava türleri arasında sayılmıştır.

İdarî işlem ve eylemlerden doğan zararların tazmini taleplerinin, 2577 sayılı Kanun'un 12 ve 13. maddeleri uyarınca, idarî yargı yerlerinde açılacak tam yargı davalarına konu edilmeleri, anılan kanun hükümlerinin gereğidir.

İçtihat ve öğretide, kamu idarelerinin, kamu hizmetinin yürütülmesi sırasında, kamu gücü kullanarak tek yanlı irade açıklamalarıyla yapmış oldukları işlemler, "idarî işlem"; herhangi bir idarî işlemedayalı olmaksızın gerçekleştirdikleri maddî faaliyetleri ve görevleriyle ilgili hareketsizlikleri"idarî eylem" olarak tanımlanmaktadır.

Bu tanıma göre, idarelerin 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 8. maddesi uyarınca tek yanlı irade açıklamaları ile tesis ettikleri, genel ve düzenleyici imar planlarınadayanılarak tesis edilen parselasyon, kamulaştırma, ruhsat gibi bireysel işlemler ile 2290sayılı Belediye Yapı ve Yollar Kanununun "Arsaların Tevhit ve Tevzii" başlıklı 6. maddesi uyarınca tesis edilen ifraz ve tevhit işlemleri,"idarî işlem"; niteliği taşımaktadır.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu'nun11/08/1956 tarihli, E:1956/1, K:1956/6 sayılı kararında usûlüne göre kamulaştırma işlemi yapılmadan gayrimenkûlü yola katılan şahsın gayrimenkul üzerindeki mülkiyet hakkı bu fiilî durum dolayısıyla hiçbir suretle sona ermeyeceğinden, mâlik adına tapu sicilinde mevcut olan kaydın sicilden çıkarılmasına imkân bulunmadığı, bu itibarla mülkiyet hakkı bâki kalan gayrimenkul mâlikinin kamu tüzel kişisi aleyhine her zaman men'i müdahale davası açma hakkının olduğu, ancak dilerse bu fiilî duruma razı olarak mülkiyet hakkının kamu tüzel kişisine devrine karşılık gayrimenkulünün bedelinin tahsilini de dava edebileceği belirtilmiş, 11/02/1959tarihli, E:1958/17,K:1959/15 sayılı kararında ise:

"I- Belediye, Karayolları veyahut Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü veya İstanbul Belediyesi Sular İdaresi gibi amme teşekkülleri tarafından verilen kararlar üzerine plan ve projesine göre bir yol yapılması dolayısıyla evinin duvarı yıkılan veya bodrum katına sel basan, bir su tesisi yapılması neticesinde tarlaları artık ekin ekilemez hale gelen yahut tarlasının kenarından geçen derenin kuruması yüzünden tarlası susuz kalan veya su tesisinin bozukluğu yahut bakımındaki ihmal yüzünden tarlasını sular basıp bu suların getirdiği kumlardan dolayı tarlası artık ekin ekilemeyecek duruma düşen kimsenin uğradığı zararlar gibi zararlar, idarî kararın ve fiilin neticesinde meydana gelen zararlardır. Zira, bir amme teşekkülünün vazifelerinden olan bir işi yapmayı kararlaştırması, idarî bir karar olduğu gibi bu kararı yerine getirmek üzere plan ve projeler yapıp o plan ve projeler gereğince işi görmesi de kararın neticesi olan birer idarî fiildir. O halde bu fiillerden doğan zararların tazmini istekleri de, idarî karar ve fiilden doğan zararın bir kimsenin hakkını halele uğratması esasına dayanan tazmini istekleridir ki Devlet Şurası Kanununun 23. maddesinin 1. bendi hükmünce bu istekler mahiyetçe bir tam kaza davasıdır ve bu itibarla bu davalarda Devlet Şurası vazifelidir. Esasen bir karar verildikten sonra o kararı yerine getirmesi, kanuna uygun bir hareket olduğu cihetle haksız fiilin kanuna aykırılık şartı bu halde gerçekleşmiş olmaz.Bundan başka, idarenin kararının ve faaliyetinin gayrimenkul maliki olma sıfatına dayanmaması itibarıyla Medeni Kanunun komşuluk haklarına ilişkin bir tazmin alacağı dahi söz konusu edilemez.

II - Amme kanunları hükümlerince yapılmış olan tesislere bakma ve o tesisleri kullanma mükellefiyetleri de yine amme kanunlarından doğanmükellefiyetler olduklarından bu mükellefiyetlere aykırı davranma halleri deidarî karara dayanan fiillerin hiç veya gereği gibi yapılmaması mahiyetini arz ettiğinden dolayı bunlardan doğan zararlar dahi idarî karar ve fiillerden doğan zararlar olduğu cihetle söz konusu zararların tazmini davaları dahi yukarıda bildirilen kanun hükmünce tam kaza davalarıdır.

III - İstimlaksız el atma halinde amme teşekkülü İstimlak Kanununa uygun hareket etmeden ferdin malını elinden almış olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmuş durumdadır ve bu bakımdan dava, Medenî Kanun hükümlerine giren mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır ve bu bakımdan adliye mahkemesinin vazifesi içindedir.

Bundan başka, bir amme teşekkülü tarafından bir tesisin yaptırılması sırasında Devlet malı olmayan yerlerden toprak alınması veya böyle yerlere toprak veya moloz yığılması neticesindemeydanagelenzararlarıntazmini davası da başkasının malına amme teşekkülünün dilediğigibi elatmahakkı bulunmadığıveplan ve projelere ve şartnamelere başkasının malına ihtiyaca göre el atılabilmesini gerektirecek esaslar konulamayacağı cihetle, haksız fiilden doğan bir tazminat davası sayılır.

Yapılan işlerin plan veya projelere aykırı olarak yapılması hali de idarî karara aykırı bir hareket bulunması itibarıyla yine idarî kararın tatbiki olan bir fiil sayılamaz ve bu bakımdan bu iddia ile açılmış dava haksız fiilden doğan bir davadan ibaret olacaktır.

Netice:

Devlet Karayolları veya Su İşleri Umum Müdürlükleri, belediyeler veya hususî idareler gibi amme teşekküllerinin verdikleri kararlar sonunda ve plan ve projelere uygun olmak üzere tesisler yaptırmış olmaları veya bu tesisleri kullanmaları veya bu tesislere bakmaları sebebiyle fertlerin uğramış oldukların zararın tazminine ilişkin davaların idarî davalardan olduklarına ve bu bakımdan bu davalarda idarî kazanın vazifeli bulunduğu..." gerekçesine yer verilmiştir.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulunun bu kararında da belirtildiği üzere; idarenin kendisine kanunla verilen bir işi yapmayı kararlaştırmasının, idarî bir karar niteliği taşıdığı, bu kararı yerine getirmek üzere plan ve projeler yapıp o plan ve projeler gereğince tesis ettiği işlemler ve kararın sonucu olan fiillerden doğan zararların tazmini isteklerinin, idarî karar ve fiilden doğan zararesasına dayanantam yargı davaları olarak idarî yargının görevinde olduğu,idari usûl ve esaslar dışında idarece bir aynî hakka müdahalede bulunulması, özel mülkiyete konu taşınmaza kamulaştırmasız el atılması halinde, Kamulaştırma Kanunu'na uygun hareket etmeden ferdin malının elinden alınmış olması gibi

kanunsuz bir harekette bulunulması halinde meydana gelecek zarara karşı açılacak dava ise, Medenî Kanun hükümlerine göre mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil sonucunda meydana gelen zararın tazmini davası niteliği taşıdığından, özel hukuk hükümlerinegöreadlîyargıyerindeçözümlenecektir.

Dosyanın incelenmesinden; Ankara İli, Yenimahalle İlçesi,... Mahallesinde bulunan 282.250 m² yüzölçümlü ...parsel sayılı taşınmazın, 19/07/1955 tarih ve 3675 yevmiye numarası ile % 20,6 oranında 58.052 m²'sinin bedelsiz olarak yola terk edildiği ve yapılan düzenleme sonucu taşınmazın 728 adet parsele ayrıldığı, Ankara İmar İdare Heyetinin 08/05/1985 tarih ve 364 sayılı kararı ve Ankara Belediye Encümeninin08/05/1985 tarih ve 364 sayılı kararı ile onaylanan 75810 sayılı parselasyon planı ile daha önce ...parselden oluşanparsellerin uygulamaya alınarak toplamda 18.309 m² bedelsiz terk ve 50.399 m² düzenleme ortaklık payı kesintisinin yapıldığı, bunun üzerine davacılar tarafından, daha önce yapılan ifraz işlemi ile kesinti yapıldıktan sonra ikinci kez kesinti yapılamayacağından bahisle, bunun kamulaştırmasız el atma niteliğinde olduğu iddiasıyla tazminat talepli dava açıldığı, davalı idare tarafından ise, 1955 yılında bedelsiz terk olarak gösterilen miktarların parselasyon planı hazırlatan maliklerce rızaen terk edilen miktarlar olduğu, 3194 sayılı Kanun uyarınca alınan düzenleme ortaklık payının mükerrer olmadığı ileri sürülmektedir.

Belediyelerin imar mevzuatı uyarınca tek yanlı irade açıklaması ile tesis ettiği genel ve düzenleyici imar planları ve bu planlara dayanılarak tesis ettikleri parselasyon ve düzenleme ortak payı alınması gibi bireysel işlemler "idarî işlem" niteliğindedir.

İhtilaf, daha önce yapılan ifraz işlemi sırasında kesintiye tâbi tutularak oluşturulantaşınmazlarda, bu kez 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18. maddesi uyarınca yapılan parselasyon sırasında alınan düzenleme ortaklık payı nedeniyle uğranıldığı öne sürülen zararın tazminine ilişkin olup uyuşmazlığın çözümü idarî işlem niteliğindeki imar uygulamalarının hukukî denetiminin yapılmasına bağlı olduğundan, davacının bu durumu kamulaştırmasız el atma olarak hatalı nitelemesinin görevli yargı kolunun belirlenmesinde bir etkisi söz konusu olamaz.

Görevli yargı kolu belirlenirken tarafların nitelemesine bağlı kalınmaksızın somut vakıa ve uygulanacak hukuk kuralı belirlenerek yapılacak nitelemenin esas alınması gerektiğinden, davacının idarî işlemden kaynaklanan zararın tazminini amaçlayan davayı tam yargı davası yerine kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı tazminat davasıolarak nitelemesine itibar edilemez.

İdarece kamu gücü kullanılmak suretiyle, tek yanlı irade açıklamasına dayalı olarak yapılan imaruygulama işlemleri sonucunda uğranılan zararın tazminine ilişkin bulunan davanın, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b. maddesinde yer alan "İdarî eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları" kapsamında idarî yargı yerince çözümlenmesi gerekmekte olup, Yargıtay İçtihatları Birleştirme KurulununE:1956/1, K:1956/6 ve E:1958/17, K:1959/15 sayılı kararlarında tanımlanan anlamdakamulaştırmasız el atma olarak nitelenebilecek bir olgunun mevcut olmaması nedeniyle adlî yargının görev alanına giren bir uyuşmazlıktan söz edilemeyeceği açıktır.

Nitekim, Uyuşmazlık Mahkemesinin 30/05/2022 tarih ve E:2021/847, K:2022/343 sayılı kararı da bu yöndedir."

III. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCESİ

6. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesine göre Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının da yazılı düşüncesi istenilmiştir.

7. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, davanın çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olduğu sonucuna varıldığından, Danıştay Başsavcılığının 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesi gereğince yapmış olduğu başvurunun kabulü ile mahkeme kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerektiği yolunda yazılı düşünce verilmiştir. Düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...Uyuşmazlık konusu olayda, dava, 1955 yılında bedelsiz olarak yola terk yapılan taşınmazdan 3194 sayılı Kanun'un 18. maddesi uyarınca yapılan uygulama sırasında DOP alınarak ikinci kez kesinti yapıldığı iddiasıyla açılmıştır.

Belediyelerin yukarıda alıntılanan mevzuat hükümleri uyarınca tek yanlı irade açıklaması ile tesis ettiği, genel ve düzenleyici ıslah imar planları ve bu planlara dayanılarak tesis edilen parselasyon, kamulaştırma, ruhsat, düzenleme ortaklık payı alınması gibi bireysel işlemler, "idari işlem" bu imar planı uyarınca yapmak zorunda olduğu program ve uygulamaları bunun için gerekli zamanda gerçekleştirmemeleri yani bu konudaki hareketsizlikleri de "idari eylem" niteliği taşımaktadır.

Olayda, davacıların paydaş oldukları taşınmazda 1955 yılında yapılan ifraz işleminde yola terk edilen kısım dikkate alınmaksızın 3194 sayılı Kanun'un 18. maddesine göre yapılan imar uygulamasında DOP alınarak ikinci kez kesinti yapılması nedeniyle taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığından bahisle kamulaştırmasız el atma nedeniyle tazminat istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı, davalı idareler tarafından ise, dava konusu parsele yönelik hazırlanan planın mevzii imar planı olup, ilgililerin talebi üzerine hazırlandığını, dolayısıyla 3194 sayılı Kanun uyarınca alınan düzenleme ortaklık payının mükerrer olmadığının ileri sürüldüğü anlaşılmaktadır.

Bu durumda, idarece tesis edilen parselasyon işlemi sonucu alınan DOP nedeniyle uğranıldığı öne sürülen zararın tazmini istemiyle açılan ve idarece kamu gücü kullanılarak, resen ve tek yanlı biçimde tesis edilen imar uygulama işlemlerinden kaynaklanan zararın tazminine ilişkin bulunan davanın, 2577

sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan "İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları" kapsamında imar mevzuatı hükümleri çerçevesinde idari yargı yerince çözümlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Aynı davacılar tarafından aynı taşınmazın bulunduğu alandaki taşınmazla ilgili olarak tesis edilen aynı işlemler sebebiyle çıkan olumlu görev uyuşmazlığında, Uyuşmazlık Mahkemesinin 27.03.2023 tarihli ve 2023/146 Esas, 2023/253 Karar sayılı kararında da, bu tür davaların çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olduğu vurgulanmıştır.

Bu nedenle, Danıştay Başsavcılığının 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesi gereğince yapmış olduğu başvurunun kabulü ile Ankara 11. Asliye Hukuk Mahkemesinin 11.05.2023 tarihli ve 2023/162 E. sayılı görevlilik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekmektedir."

IV. İLGİLİ HUKUK

8. Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmıştır.

9. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı"* başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

(Değişik:10/06/1994-4001/1 md.)
"İdari dava türleri şunlardır:
a) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,
b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,
c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar"

10. 2577 sayılı Kanun'un *"İptal ve tam yargı davaları"* başlıklı 12. maddesi şöyledir:

"İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştaya ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu hususta ki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler. Bu halde de ilgililerin 11 nci madde uyarınca idareye başvurma hakları saklıdır."

11. 2577 sayılı Kanun'un *"Doğrudan doğruya tam yargı davası açılması"* başlıklı 13. maddesi şöyledir:
"1. İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka süretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında otuz gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açılabilir.
2. Görevli olmayan adli (...) yargı mercilerine açılan tam yargı davasının görev yönünden reddi halinde sonradan idari yargı mercilerine açılacak davalarda, birinci fıkrada öngörülen idareye başvurma şartı aranmaz."

12. 2290 sayılı Belediye Yapı ve Yollar Kanunu'nun (bedelsiz yola terk işleminin yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan) *"Arsaların Tevhit ve Tevzii"* başlıklı 6. maddesinin (A) bölümünün ilgili kısmı şöyledir:

"Belediyeler müstakbel şehir haritasının tatbiki sırasında mevcut arsaları plan icabatına göre tevhit veya ifraz etmeğe ve arsa sahiplerinin istihkakına göre münferiden veya şayian tevzi etmeğe veya arsanın bitişik bulunduğu bina sahiplerine kıymeti mukabilinde temlike salahiyettardır.
Tevhit ve ifraz ve tevzi hususunda arsaların halihazır mesahai sathiyesi ve mevkii ve kıymeti ve arsa sahiplerinin istihkakı esastır.
Arsaların tevhit ve ifraz ve tevziini gösteren haritanın tatbiki belediye encümeninin tasdikine bağlıdır. Müstakbel şehir haritası dahilindeki arsaların tevhit ve ifraz ve tevziinde mesahai sathiyelerin aynen muhafazası kabil olmadığı takdirde tevziat nihayet % 15 şe kadar noksan ile yapılır.
Müstakbel şehir haritalarının tanziminden sonra arsalarda yapılacak ifraz muamelesi belediyelerce tasdik olunmadıkça tapu dairesince tescil olunamaz..."

13. 3194 sayılı İmar Kanunu'nun uyuşmazlık konusu işlemin tesis edildiği tarihteyürürlükte bulunan *"Arazi ve arsa düzenlemesi"* başlıklı 18. maddesişöyledir:

"İmar hududu içinde bulunan binalı veya binasız arsa ve arazileri malikleri veya diğer hak

sahiplerinin muvafakatı aranmaksızın, birbirleri ile, yol fazlaları ile, kamu kurumlarına veya belediyelere ait bulunan yerlerle birleştirmeye, bunları yeniden imar planına uygun ada veya parsellere ayırmaya, müstakil, hisseli veya kat mülkiyeti esaslarına göre hak sahiplerine dağıtmaya ve re'sen tescil işlemlerini yaptırmaya belediyeler yetkilidir. Sözü edilen yerler belediye ve mücavir alan dışında ise yukarıda belirtilen yetkiler valilikçe kullanılır.

Belediyeler veya valiliklerce düzenlemeye tabi tutulan arazi ve arsaların dağıtımı sırasında bunların yüzölçümlerinden yeteri kadar saha, düzenleme dolayısıyla meydana gelen değer artışları karşılığında "düzenleme ortaklık payı" olarak düşülebilir. Ancak, bu maddeye göre alınacak düzenleme ortaklık payları, düzenlemeye tabi tutulan arazi ve arsaların düzenlemeden önceki yüzölçümlerinin yüzde otuzbeşini geçemez.

Düzenleme ortaklık payları, düzenlemeye tâbi tutulan yerlerin ihtiyacı olan yol, meydan, park, otopark, çocuk bahçesi, yeşil saha, ibadet yeri ve karakol gibi umumî hizmetlerden ve bu hizmetlerle ilgili tesislerden başka maksatlarla kullanılamaz.

Düzenleme ortaklık paylarının toplamı, yukarıdaki fıkrada sözü geçen umumi hizmetler için, yeniden ayrılması gereken yerlerin alanları toplamından az olduğu takdirde, eksik kalan miktar belediye veya valilikçe kamulaştırma yolu ile tamamlanır.

Herhangi bir parselden bir miktar sahanın kamulaştırılmasının gerekmesi halinde düzenleme ortaklık payı, kamulaştırmadan arta kalan saha üzerinden ayrılır.

Bu fıkra hükümlerine göre, herhangi bir parselden bir defadan fazla düzenleme ortaklık payı alınmaz. Ancak, bu hüküm o parselde imar planı ile yeniden bir düzenleme yapılmasına mani teşkil etmez"

V. İNCELEME VE GEREKÇE:

A. İlk İnceleme

14. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ,Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 18/12/2023 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı vekilinin, anılan Kanun'un 10/2. maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Danıştay Başsavcısınca, 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

15. Raportör-Hakim Gülay DOĞAN'ın, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

16. Dava, davacıların maliki olduğu taşınmazın da bulunduğu alanda, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18. maddesine göre yapılan imar uygulamasında, 1955 yılında yapılan ifraz işleminde yola terk edilen kısım dikkate alınmaksızın tekrar düzenleme ortaklık payı alınarak ikinci kez kesinti yapılması nedeniyle taşınmazlara kamulaştırmasız el atıldığından bahisle açılan ilk davada, davanın kabulü iletazminata karar verilmesi sonrasında, davadasaklı tutulan fazlaya dair haklar yönünden tazminata hükmedilmesi istemiyle açılmıştır.

17. 6100 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun *"Kısmi Dava"* başlıklı 109.maddesinde; *"Talep konusunun niteliği itibarıyla bölünebilir olduğu durumlarda, sadece bir kısmı da dava yoluyla ileri sürülebilir."* hükmü yer almakta olup, bu düzenleme çerçevesinde, talep konusu niteliği itibariyle bölünebiliyor ise kısmi davanın varlığından bahsedilebilecektir.

18. Alacağın tamamı aynı hukuki ilişkiden doğup, şimdilik sadece bir kesimi dava ediliyorsa kısmi davadan söz etmek gerekecek olup, kısmi dava davacı lehine karara bağlandıktan sonra, alacağın geri kalan kısmı için ek dava açılması söz konusu olacaktır. Somut olayda da davacı tarafından Ankara 22. Asliye Hukuk Mahkemesinin E:2017/95, K:2019/440 sayılı dosyasında görülen ilk davada aynı hukuki ilişki ve konudan doğduğu ifade edilen alacağın bir kısmı dava edilmiş, iş bu dava kabul ile neticelendikten sonra ise, Ankara 11. Asliye Hukuk Mahkemesinin E:2023/162 sayılı dosyasında görülen ek dava açılmış olmakla; davacı tarafından ilk etapta açılmış olan Ankara 22. Asliye Hukuk Mahkemesinin E:2017/95 sayılı dosyasında görülen davanın 6100 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu kapsamında kısmi dava mahiyetinde olduğu anlaşılmıştır.

19. Ankara 11. Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2023/162 sayılı dosyasında görülen dava, yukarıda izahı yapıldığı üzere, daha önceden fazlaya ilişkin hakları saklı tutulmak suretiyle açılıp karara bağlanan alacak miktarının kalan kısmı bakımından bir ek dava mahiyetindedir. Her ne kadar, bu davaların konuları ve tarafları birbirleri ile aynı olsa da, bahse konu ek dava yeni bir dava olup, bu dava için yeniden dava harcı alınması, yeniden taraf teşkili sağlanarak yargılama yapılması, gerekirse yeniden bilirkişi incelemesi yapılıp delillerin yeniden toplanması gerekmekte, dolayısıyla ek davanın ilk aşamasından itibaren, ilk açılan kısmi davadan bağımsız olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

20. Belediyelerin tek yanlı irade açıklaması ile tesis ettiği, genel ve düzenleyici ıslah imar planları ve bu planlara

dayanılarak tesis edilen parselasyon, kamulaştırma, ruhsat, düzenleme ortaklık payı alınması gibi bireysel işlemler, *"idari işlem"*; bu imar planı uyarınca yapmak zorunda olduğu program ve uygulamaları bunun için gerekli zamanda gerçekleştirmemeleri; yani, bu konudaki hareketsizlikleri de, *"idari eylem"* niteliği taşımaktadır.

21. Dosyanın incelenmesinde, davacıların hissedar olduğu taşınmazda 1955 yılında yapılan ifraz işleminde yola terk edilen kısım dikkate alınmaksızın 3194 sayılı Kanun'un 18. maddesine göre yapılan imar uygulamasında DOP alınarak ikinci kez kesinti yapılması nedeniyle taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığından bahisle kamulaştırmasız el atma nedeniyle tazminat istemiyle davacılar tarafından açılmış önceki davada; Ankara 22. Asliye Hukuk Mahkemesinin 15/10/2019 tarihli veE.2017/95, K.2019/440 sayılı kararı ile davanın kabulüne karar verilmesi üzerine, Yargıtay 5. Hukuk Dairesinin 29/03/2022 tarihli ve E.2021/14183, K.2022/5737 sayılı kararı ile onanıp kesinleşmesi sonrasında, kesinleşen davadasaklı tutulan fazlaya dair haklar yönünden belirlenecek tazminatın tahsili istemiyleeldeki davanın açıldığı, davalı idareler tarafından ise, dava konusu parsele yönelik hazırlanan planın mevzii imar planı olup, ilgililerin talebi üzerine hazırlandığını, dolayısıyla 3194 sayılı Kanun uyarınca alınan düzenleme ortaklık payının mükerrer olmadığının ileri sürüldüğü anlaşılmaktadır.

22. Uyuşmazlık daha önce yapılan ifraz işlemi sırasında kesintiye tâbi tutularak oluşturulantaşınmazlarda, bu kez 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18. maddesi uyarınca yapılan parselasyon sırasında alınan düzenleme ortaklık payı nedeniyle uğranıldığı öne sürülen zararın tazminine ilişkin olup uyuşmazlığın çözümü idarî işlem niteliğindeki imar uygulamalarının hukukî denetiminin yapılmasına bağlı olduğundan, davacının bu durumu kamulaştırmasız el atma olarak hatalı nitelemesinin görevli yargı kolunun belirlenmesinde bir etkisi söz konusu olamaz.

23. Görevli yargı kolu belirlenirken tarafların nitelemesine bağlı kalınmaksızın somut olayve uygulanacak hukuk kuralı belirlenerek yapılacak nitelendirme esas alınması gerektiğinden, davacıların idarî işlemden kaynaklanan zararlarının tazminini amaçlayan davayı tam yargı davası yerine kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı tazminat davasıolarak nitelendirmelerine itibar edilemeyecektir.

24. Bu durumda, idarece tesis edilen parselasyon işlemi sonucu alınan düzenleme ortaklık payı nedeniyle uğranıldığı öne sürülen zararın tazminiistemiyle açılan ve idarece kamu gücü kullanılarak, resen ve tek yanlı biçimde tesis edilen imar uygulama işlemlerinden kaynaklanan zararın tazminine ilişkin bulunan davanın; 2577 sayılı Kanun'un 2/1-b. maddesinde yer alan *"İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları"* kapsamında imar mevzuatı hükümleri çerçevesinde idari yargı yerince çözümlenmesi gerekmektedir.

25.Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak, Danıştay Başsavcısının başvurusunun kabulü ile davalı idare vekilinin yaptığı görev itirazının reddine ilişkin Ankara 11. Asliye Hukuk Mahkemesinin 11/05/2023 tarih ve E.2023/162 sayılı kararının kaldırılması gerekmiştir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Danıştay Başsavcısının BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile davalı idare vekilinin yaptığı görev itirazının reddine ilişkin Ankara 11. Asliye Hukuk Mahkemesinin 11/05/2023 tarih ve E.2023/162 sayılıKARARININ KALDIRILMASINA,

18/12/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİİLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN